

AZ ÖKUMENIZMUSRÓL

Mihálovics Zoltán írása

Ahol emberek élnek, ott előbb-utóbb nézeteltérés is támad. Nyilván nem véletlenül a latin „vita” szóból, ami életet jelent – alakult ki a vitatkozás fogalma. Nincs ez másként többnyire – sajnos – a vallásos, a hívő embernél se. Sajnos annyiban, hogy gyakran nem egymás meggyőzése, hanem legyőzése volt/van az elérendő célban. Ez se enged, az se hagyja, nem az Igazság a mérvadó, hanem az én igazam. Kevéssé jellemző a nyitottság a saját meggyőződés felülvizsgálatára is.

Az egyháztörténelem se mentes ezektől a kenyértörésig menő nézeteltérésektől. Üdvtörténeti szempontból is ennek legfontosabb eseménye a reformáció. Persze amíg a vita nem fajul veszekedéssé, amíg a felek készek a másik érveit meghallatni, mérlegelni – addig az élet, a fejlődés velejárói ezek. Különösen, ha valamelyik fél rosszul csinál valamit, hibás útra téved, ám a másik részéről történő szembesítéshez jól viszonyul, kész belátni és kiigazítani. Nos, mint tudjuk, Luther Márton idejében a nyugati egyháztest vezetése, a római katolikus egyház erre nem volt hajlandó.

Napjainkra már viszont a protestáns egyházak is alig számontartható mértékben polarizálódtak, hiszen ki-ki a Biblia valamely kijelentését megfogalmazását hangsúlyosabbnak véli a másikinál, emez meg azzal nem ért egyet, már is létrejön, létrejöhet egy újabb felekezet, autonóm gyülekezet.

Hogy mennyire volt tudatos, vagy tudat alatti az „egységben az erő” apropóján az egymás kezének keresése, az együtt-munkálkodás lehetőségeinek felismerése (ha már mindannyian Krisztusra hivatkozunk) – aligha nyomozható. Mindenestre két-három évtizede kezdődött „csírázni” az ökumenizmus, mint olyan. A fogalom az „oikosz” görög szóból ered, ami házat jelent, vagyis olyan helyet, ahol emberek laknak, akik összetartoznak. A „legalább mi ne bántasuk egymást” és „keressük azt, ami összeköt bennünket” mentén, az Úr Jézus békéjével szembesülő lelkiismeretek ilyen-olyan formákat, egységstörékvéseket hoztak létre. Ezeknek a Világ előtt való megjelenítése a funkciókkal bíró klérusnak öngazolás gyanánt kapóra jött.

A szocialista-kommunista érában vegetáló (mert mártírságát elszabotáló, egyszersmind árulóvá lévő) egyházak kapva kaptak az állam, a párt által engedélyezett Egyházak Világtanácsának megalakíthatásán, 1948-ban. Ma már minden gyerek tudja: kirakatpolitika volt ez a javából. A szervezet tagjai nem csupán a reformált egyházak voltak/lehettek, de trójai falóként az orosz ortodox egyház is. Annyira respektálták a jelenlétüket, hogy az EVT egyik főtitkári posztját is az ortodoxok kapták, akiről később kiderült, hogy a KGB ügynöke. Ez azért egy csöppet blama, nem?

De voltak korábbi, kevésbé félresikerült kísérletek is, mint pl. az evangéliumi Alliance (=frigy, szövetség) mozgalom, ami az 1850-es évektől az egyházak nemzetek feletti szabad, testvéri kapcsolatát szorgalmazta. A szövetséghez tartozó csoportok ún. Alliance imahetet hirdettek meg minden év januárjának első felére.

Az 1800-as évek utolsó évtizedében kezdődtek hazánkban, a református egyház szervezésében az ökumenikus, egyetemes összejövetelek, január utolsó hetére időzítve. Részvevői a szervezőkön kívül előbb az evangélikusok, majd a baptisták. (A kisegyházak – talán a pünkösdiakat leszámítva – mintha „nem kértek volna belőle”, illetve a „történelmieket” nem óhajtottak velük közösködni. Talán nem lehet általánosítani ez esetben sem.)

A katolikus egyház bekapcsolódása az ökumenikus mozgalomba – pontosabban az egyetemes imahétbe – az 1980-as évekre tehető. Ha volt is eladdig értelme, értéke az ökumenizmusnak, a katolikusokkal vállalt közösség meggyalázta azt. Nem indulatos dühvel, de a Bibliái igazság, Isten Igéje iránti féltő engedelmesség ki kell, hogy mondassa – mégoly bárányszelídséggel is bár –: a katolikusok bálványimádók. (Az élet fintora, de sokkal inkább Isten végtelen kegyelme – mely gyakran meghökkenítő –, hogy míg 42 éves koromra többször találkoztam

ezzel az elmarasztaló megállapítással, de leginkább a reformációt tagláló könyvekben, addig sértve éreztem magam a bugris protestánsoktól, akik nem tudják, mit beszélnek és egyébként is nyilvánvalóan rosszindulatúak. Most, hogy 12-13 éve hívő protestánsnak tudom magam, szinte eltűnt ez az egyértelmű, Istentől elvárt állásfoglalás. Már „testvér” a katolikus is, sőt a protestánsok megtisztelve érzik magukat, hogy a „nagy testvér” leereszkedett hozzájuk, szóba áll velük. S nem veszik észre, hogy az evangélium árulóivá válnak.)

Az elmúlt tízegynehány évben alakult ki a katolikus egyház önálló kezdeményezése a közös imádkozás apropóján, sőt ürügyén. A pápa Assisibe hívja visszatérő rendszerességgel a világ összes vallásának vezetőjét, hogy együtt könyörögjenek (kihez? hogyan?) békéért a Föld népei számára. (Közbevetőleg: ezen az alapon én is lehettem volna pápa, hiszen évtizedeken át érdekelt, melyik világvallás miből áll, hogyan végzik liturgiáját, ha van. Dédelgetett álmaimban szívesen részt vettem volna iszlám, sintoista, buddhista istentiszteleten. Nem túl régen szembesültem az Úr kegyelméből vele, hogy ez bűn, istenkáromlás a féltőn szerető, egyedüli Teremtő Istennel szemben. Meg is bántam, meg is tagadtam.) Ám a pápa – noha tudatlanul – „vígán” káromkodik. Allah-hoz, Sívához, Buddhához, XY totembálványhoz és az Úr Jézus Atyjához miként lehet egy szellemben és igazságban együtt imádkozni? „Ne legyetek hitetlenekkel felemás igában” (2Kor 6,14) – szólít fel Pál apostol által Isten Igéje. Mire mond igent, áment, a woodoo varázsló a pápai ima végén és viszont, amikor kölcsönösen tévelygőnek tartják egymást? Isten gyűlöli a bálványokat! A pápának ez nem számít? Vagy ő jobban tudja, mint a Biblia? Ha Jézus Krisztus ugyanaz, tegnap, ma és mindörökké, akkor nyilvánvalóan az Atyában sincs semmiféle változás.

Az ima a legbensőségesebb egység-kapcsolat. Miféle szellemisséggel vállal közösséget hát a Vatikán? A Sátán örömtáncához asszisztálnak? Igen, a Pokolba vezető út jó szándékkal van kikövezve. Jézus mindhiába mondta: „senki sem mehet az Atyához, csakis én általam”? A pápa tud egyszerűbb, vagy kerülőútról? Lehet, hogy II. János-Pál nem ismeri a Bibliát? Kell-e még a költői kérdés: mi a gond az ökumenizmussal, mitől is az Ördög csapdája ez? Még ha a fenti katolikus sajátosságtól eltekintenenk is, akkor is tudathasadásos a protestánsok részéről egy szellemben közösséget vállalni azokkal, akikről köztudott, hogy Szűz Máriához, a szentekhez imádkoznak, hisznek a tisztítóűz létezésében, és un. szent hagyományokat gyakorolnak a Biblia tanítása helyett. Kivédhető talán az által ez a vis maior, ha azt mondom nekik: ezeket, amikkel én nem értek egyet, hagyjátok otthon? Részese az elferdült, megcsalt szellemisségnek mindaz, aki közösséget vállal képviselőjével. És aki korpa közé keveredik, azzal a sertések végeznek!

„Részigazságok vannak” – szoktuk volt mondani. Ám, ha minden viszonylagosan igaz, akkor összességében nem egy egész jön létre, ami objektív, hanem egy általánosan relatív, azaz komplett délibáb, vagyis hazugság! De gondoljuk csak meg, milyen is az, amikor egy alkalmi vendéglátás, vendégeskedés megy végbe! Az eltérő stílusú, érdeklődésű résztvevők bizonyos feszélyezettséggel „viselkednek” egymás jelenlétében, vigyázóan kerülve még a látszatát is a másik megbántásának. Így az egész program, együttlét őszintétlen, természetellenes lesz. Ha nem adhatom egész önmagam, mert az a másikat zavarná, sértené, akkor az a közösség mesterkéltsé, álságos, valamilyen érdekből elszenvendő, de semmi köze az „oikosz”-hoz, az otthonhoz. Az ökumenizmus résztvevői ki szokták hangsúlyozni: „szó nincs szinkretizmusról”, mindenki sajátosságát megőrzi, erősíti. Így viszont mi az, amit ki-ki beadhat a közösbe? Nem sokkal több, mint hitvallás a Szentháromságról. Erre viszont a Sátán is képes. Akkor ő is ökumenikus?

Úgy tetszik, a különböző felekezetekre tagoltság sokakban rossz lelkiismeretet képez. A mások másfélesége elbizonytalanítja a kellően meg nem alapozott öntudatot. Bárhogy is legyen, mondván csinált pótcselekvésnek tűnik az egész ökumenikus együttlét, az egyetemes imahetek. Csaknem lehetetlen mindenki által ismert és használt közös éneket találni. Néhány zenei és versmondó „produkción” mellett, olyan-amilyen igehirdetésekkal találkozunk, a Szent Szellem szabadsága helyett „központi tematika” köré csoportosítva. Életszerű bizonyosságtételek alig jellemzőek, pedig hát „egymás hite által épülünk”.

Igen fontos, hogy szóljunk az ökumené egyik sajátos vetületéről, a taizéi közösségről. Karácsony-szilveszter környékén a társaság vándorló fiataljai családokat és egyházakat

keresnek fel elszállásolási kérelemmel, 2001-ben a közösség szerzetesrendi vezetőivel Budapestre látogatott. A média kiemelt figyelmet szentelt nekik. Mit kell tudni róluk? Franciaországban, Taizében van a központjuk, Vezetőjük Roger Schütz perjel. Programjuk tetszetősnek tűnik, hiszen néhány napra a közjük bárhonnán érkező fiatalokkal mindennapos ének és ima mellett gyakorolják a szeretet-közösség önellátó módját. Évenkénti „vándorlásaik” célja: hirdetni és keresni a világbékét. Tanításuk, hitvallásuk, liturgikus gyakorlatuk döntően katolikus tartalmú. Elismerik a pápa fennhatóságát, tisztelik a szenteket és Szűz Máriát, hiszik az oltáriszentségben valóságosan jelen lévő Krisztust stb. Már ennyi is elég lenne a távolságtartáshoz, sőt a bibliai felelősség alapján (Ezékiel 3,17-19 és Galata 6,1) ki kell mondanunk: tévelygők, bűnben élő bálványimádók ők is, akikkel a közösségben levést tiltja az Úr (vö. 2Korintus 6,15). Csak egyetlen példa hitértelmezésükből. (idézet ifj. Alföldy Boruss Dezső: Taizé a Biblia mérlegén c. könyvének 17. oldaláról):

„A levél a katakombákból című felhívásában beszámol a taizéi szerkesztő arról, hogy a perjel 1982-ben Libanonba utazott, többek között azért is, hogy az imádság csendjében azzal a 22 éves libanoni seminaristával élje meg a közösséget, akit egy szenteste öltek meg Csádjához hazatérőben.” Mi ez, ha nem okkultizmus?

Elmondhatjuk, beláthatjuk: a bibliai prófécia „egy akol és egy pásztor” (János 10,16c) tekintetében az Úr ítélete és végzése szerint megy végbe, azt semmilyen emberi „bedolgozás” nem hozhatja létre. Arra viszont „jó” az ökumené, hogy a missziói parancsot szükségtelenné tegye!?

Ugyanakkor van most is létező, igazi és állandó ökumené: a Krisztus Testét kiábrázoló, Őt szellemben és igazságban imádó hívók közössége (bárhon is legyenek a Földön), akikért, mint menyasszonyáért jön majd vissza az Égi Vőlegény. Az ebben a létben és várakozásban közösséget élők testvériségét, egyetemességét a jelmondattá nemesült zsoldárvers fejezi ki legigazabban: „Társuk vagyok mindazoknak, akik félnek Téged, és akik határozataidat megtartják” (Zsoltárok 119,63).